

ЗДРАВΟΣЛОВИЕ

ЕДИНЪ МЕДИУМЪ ЛѢЧИТЕЛЪ

Въ Ревіу Спиритъ прочитае едно изложение доволно ліубопитно относительно единъ медиумъ лѣчитель, на име Боенсъ, въ което, като се разказва за нѣкои болести излѣчени отъ него, разказва се сжщо горѣ-долу какъ, отъ 20 години насамъ, той е билъ преследванъ чрезъ разни средства отъ страна на лѣкарите.

Ще направимъ едно кратко извлѣчение отъ това изложение:

Г. Боенсъ като се осжди по единъ пжтъ отъ сждилищата на Нивеллъ и на Лисжъ, и три пжти отъ това на Шарлроа, неговия роденъ градъ, на конецъ той бѣше оправданъ и си доби честта напжлно отъ сждилището въ Бріукселъ.

Ліубопитно е, че на всѣко отсжждане, той се упрощаваше: въ неговото родно мѣсто, отъ една страна сждилището го осжждаше, отъ друга, царя го помилваше. Видѣше се, че провидението бдѣше надъ него.

На 1880 г., Белгіа пожела да празнува тжржественно петдесетата година на независимостта си, вжрху което се сжстави и едно народно изложение подъ покровителството на царя. Естествено бѣше за царя, Леополдъ да се гордѣе съ това, понеже то му излагаше до колко добрите занаяти, учението, земледѣлието, индустриата и тжрговиата въ неговото малко царство бѣха напреднали подъ царуването на баща му и на него. Тжй той ходѣше ежедневно да се разговаря съ изложителите.

Г. Боенсъ бѣше тоже единъ отъ изложителите; неговото изложение се състоѣше въ нѣкои лѣчителни електро-магнетически орѣдиа. Единъ день царя, като обикалѣше, запира се и при него: „Господине, му казва той, ще ме задоволите премного, ако ми разкажете като въ какво се състои вашата система? Вие употребявате ли вашите орѣдиа въ нервическите болести, въ подаграта, въ ревматизма, въ парализиите?—.... и въ много други още случаи, мой милостиви Господарю.....— Мѣлко по-сетнѣ Г. Боенсъ начала пакъ да говори по единъ смѣтенъ начинъ, безъ да знае като какво казва: „Не е ли, мой милостиви Господарю, сичко това добръ основано?— Да, отговарѣше царя, като че се разбуждаше отъ единъ снъ, да, азъ проумѣвамъ, върху което и молиствувамъ Бога да благоволи да закриля чрезъ благословиата си вашето предприятие.

— Благодаря мой милостиви Господарю.“

Сега нека потвърдимъ дѣломъ тази негова благотворителна и смирена мисия.

Въ сѣдилището на Шарлроа, председателя питаше една свидетелка: „Г. Боенсъ лѣкува ли вашия мжжъ?“

Свидетелката. Не, Г. Предсѣдателю, той го излѣкува само.

Предсѣдателя. Какъ....? Азъ не проумѣвамъ, изтѣлкувайте се по ясно.

Свидетелката. Добръ; мжжъ ми страдаше твърдѣ много отъ едни ревматически болки въ краката си. Лѣкарите, които дойдоха, не направиха нищо друго освенъ да умножатъ болката; коги Г. Боенсъ я излѣкува изведнжжъ.

Предсѣдателя. Чрезъ какво средство?

Свидетелката. Г. Боенсъ ми поиска чисто едно платно, съ което обви крака на мжжа ми.

Предсѣдателя. (съ подсмивка). Ха! ха! това е едно отъ най скорошните лѣчителни средства!

Председателя продължава: Като какво платихте на Г. Боенса за това чудесно излѣчение?

Свидетелката. Нищо, нищо, решително нищо, освенъ това само, че той ме помоли да покупя на една наша сѣсѣдка, която ходѣше боса, единъ чифтъ обуца; това което азъ извършихъ съ удоволствие и и добро сърце, Г. Председателю. (Спогледаха се съ удивление)

Председателя. Сѣднете си на мѣстото.

Въ Шапелъ Херлемонтъ, дѣто живѣше тогава медиума, майката на единъ младъ вжгляръ, Хубертъ Дувивьеръ, дойде съвършено улашена въ дома на Г. Боенса и като видѣ че въ къщи се намираха хора (имаше френски и руски госпожи въ този часъ при него), тя не се осмели да прекрочи прага и да влѣзе, само като смаяна извика: „Барелла и Копенъ, лѣкарите на вжгларицата, въ която работимъ, ще дойдатъ одруги день, въ петъкъ, да отрѣжатъ крака на сина ми Беберта; трѣбва ли да ги оставимъ да го направятъ?“ Г. Боенсъ ѝ отговори: „Вие виждате, Марио, че азъ съмъ сега занятъ съ тѣзи госпожи, следъ половинъ часъ азъ ще дойда у васъ.“

Следъ половина часъ Г. Боенсъ бѣше вече въ къщата на Беберта: „Какво имашъ приателю мой Беберте?—О! Господине мой, вижте какъ Барелла и Копенъ ми направиха крака, като го разрѣзаха!—От-истина, младо момче, тѣ ти разрѣзали крака, но това е за да видатъ и узнаятъ свойството на твоята болка.—Да, но тѣ казаха че гангрената успѣвала и че трѣбва безъ друго по-скоро да се оперира: следователно тѣ решиха одруги день, въ петъкъ, да ми отрѣжатъ крака.“

Медиума като се замисли, каза на бащата Дувивьера: ако ми обещаете че енергически ще противостоите на рѣшението на г-да лѣкарите, азъ незабавно ще излѣкувамъ сина ви: подиръ деветъ дена (отъ петъкъ осемъ) ще отидемъ синца на разходка въ гостилницата.

Азъ ви се обещавамъ и ви се заклевамъ! извика бащата съ пжлно довѣрие.

Въ сжщото време медиума похвати съ пржстите си болния кракъ и го обви въ чисто платно. Незабавно схумените и умрѣли мяса на крака се сжживиха; страдаіущия се облѣ и облада отъ една благотворна и приатна сила; като че нѣщо божественно сжживи неговото сжщество. Подъ това силно дѣйствие разстройството, което болката бѣше произвела, се излѣ, подъ една жидкостъ, вжрху стола дѣто бѣше поставенъ болния кракъ. Той бѣше вече почти здравъ!

Бедното младо момче, смаяно отъ тая ненадѣйна промена, стана и проходи въ кжщи като извика съ смжтенъ гласъ: Азъ сжмъ вече здравъ г. Боенсъ, благодаря ви, благодаря ви и премного!

Не тжй чадо мое, Беберте; ти добрѣ виждашъ, че азъ не сжмъ освенъ едно божественно орждие; следователно благодари Бога, а не мене.

Опредѣления часъ за операциата дойде; на 10 часа Д ръ Копенъ, главенъ лѣкаръ на вжгларницата въ Маримонтъ и Базкупъ, слѣзе отъ файтона си предъ колибата на Дувивиера и влѣзе въ нея; безъ никаква церемония той хвжрли вжрху масата: хирургическата си труса, нитките, обвивките, на конецъ всичките потрѣбни нѣща за подобна една операция. Безъ да каже нѣкому нѣщо, начала да цепи платното и да приготвява това което е нужно.

— Какво правите тамъ, Г. Копене, го попитва брата на бащата, който бѣше дошелъ нарочно да противостои на операциата.

— Това не е ваша работа, му отговаря остро лѣкаря.

— Какъ.... това не е моя работа? — По-вече отъ колкото ваша; не сжмъ ли стрика още и кржстникъ на това момче! Не, Господине, вий нѣма да отрѣжете крака на моя племенникъ!

Лѣкаря смаенъ и смжтенъ отъ подобно едно сжпротивление, изгледа бащата вжпросително.

— Не, Господине, повтаря бащата, вий нѣма да отрѣжете крака на сина ми: *той е вече здравъ, вижте го.*

— Хайде отъ тукъ, человече, лудъ ли си ти? Азъ ти казвамъ, че безъ операция синъ ти ще умрѣ; гангрената напръдва, трѣба да се побърза.

— *Но той оздрави!... но той оздрави!* повториха стриката и бащата.

Крака може да се е изменилъ, но решението на лѣкаря се неизменява; безъ да преклони да виде крака, думите: *той оздрави, той оздрави*, го дразнѣха и го разгнѣвяваха по-вече отъ колкото гангрената можеше да напредне върху крака. На конецъ, разядосанъ, прибира си нѣщата и излиза като изрече: вий ще се каете Дувивiere!

Подиръ осемъ дни Г. Боенсъ и Бебертъ се разхождаха наедно по улица Шапеллъ.

Въ мѣстността, наречена Кувенъ, се нахождаше единъ боленъ, М. С..., който страдаше отъ една грабнашка болестъ. Изоставенъ отъ лѣкарите, той, по съветите на единъ лѣкаръ, който вече не практикуваше, поканва изъ Шарлроа Г. Боенса, който за тѣзи болести употребляваше, сѣкога съ сполука, системата на едно идромангнетическо лѣчение.

Г. Боенсъ ката недѣля ходѣше редовно на Кувенъ съ желѣзницата; отъ Кувенъ за Шарлроа треновете се разменяваха въ Мариамбургъ и като не се посрѣщаха въ едно време, пѣтниците за Шарлроа бѣха принудени да чакатъ тамъ цѣли часове.

Единъ день, Г. Боенсъ, като се връщаше отъ Кувенъ, видѣ въ множеството да се принася, отъ единъ неговъ другаръ, единъ младъ момжеъ, който страдаше страшно отъ навехване въ крака си и търсѣше лѣкаръ да му спомогне. Г. Боенсъ, побуденъ отъ благотворително чувство, се приближи при болния съ твърда воля да го излѣкува. — О! Недѣй ме похваща, извика болния. — Може господство му да е лѣкаръ, му казаха другите, остави да види.

Медиума постави ржката си върху голия кракъ

и каза: — младо момче, обуй си обувката и иди да намъриш другарите си: ти си вече здравъ!

Младия момъкъ смаенъ съ удивление начва да гледа своя благотворителъ, и, като стъпа на крака си, извика: отистина азъ не страдамъ вече! отистина азъ мога да се обуя! отистина азъ мога да хода! Върху това той се отдалечи и изчезна.

Подиръ малко, ето че младия момъкъ иде съ майка си да го поблагодарятъ и да му заплатятъ. Кажете ми, моля ви, Господине, казва майката, какво ви дължиме за излѣкуването крака на моя синъ? — Нищо, Госпожо, решително нищо. Множество хора се стекоха да го гледатъ.

Идущата недѣля като пристигна при М. Р. . . , тозъ му каза: „Господине, очудихъ се като се научихъ за благотворителното дѣйствие което сте извършили въ Мариамбургъ, преминалия вторникъ, като се завръщайте отъ тукъ. Сичкиа свѣтъ говори за това, безъ да знае творителя; азъ помислехъ че сте вие. — Да, азъ съмъ. задоволете ме само да не говорите повече“.

Тѣй Г. Боенсъ ходѣше навредъ, дѣто неговата мисия го викаше; той се намираше коги въ Шарлроа, коги въ Лиежъ, коги въ Бриукселъ; навредъ множество болни го търсѣха за излѣкуване. Той е билъ още въ Бордо, въ Мармандъ, въ Греноплъ, въ Севръ, въ Сентъ, въ Парижъ, въ Одесса....

Нека свършимъ съ едно излѣкуване, което не малко е сѣщо удивително. На Лутръ, единъ младъ работникъ на име Адамъ, като играше съ другарите си, единъ недѣленъ день, на пико (aux quilles), единъ валекъ засиленъ отъ нѣкоя силна ржка го ударва въ главата тѣй, дѣто той пада на мѣстото си. Очите му бѣха крѣвясали и отъ ушите му крѣвъ излизаше. Единъ лѣкаръ като разгледа раната, се произнесе че тя е смъртоносна, че нѣма никаква надежда. Болния се отнесе въ бащината си къща и остана на Божата промисълъ безъ сѣкакво съзнание. Подиръ три дни дойде Г. Боенсъ и го завърна въ

животъ, като потвърди чрезъ това своята медиумическа лѣчителна сила.

Не мислете че тѣзи излѣчения са единствени; тѣ се броятъ съ хиляди: всѣкъ день е забелѣжителенъ съ излѣчения отъ чудесни по-чудесни. Г. Боа, отъ Мармандъ и Г. Таво, отъ Сентъ, могатъ да потвърдятъ тая истина. Г. Таво, новъ апостолъ Тома, иска да види за да повѣрва: той поиска да узнае ако медиума стои на височината на славата си, ако излѣчениата, извършени чрезъ неговата сила са дѣйствителни. Той стана отъ своето мѣсто и отиде въ Белгия; съ една листа въ рѣка, той обходи коритото на Шарлроа, като се вдаде на едно сериозно изследване. Подиръ три дни той се завърна въ Франция съ благополучно следствие по своето предприятие.

Г. Боенсъ отговаря на писмата, които му се отправятъ, но не приема у дома си; той стои:

Rue de l'Aube, 31, à Bais-Colombes (Seine).

Вегетаризма или растителната храна.

отъ А. де Феленберга-Циглеръ.

Много изъ между назъ, като не знаятъ какво нѣщо е вегетаризма, не знаятъ и какво да мислятъ за него; не е злѣ, мислимъ, да се освѣти всѣкъ върху растителния режимъ, който клони да се разпръсне между ни.

Не се касае тукъ само за този строгъ вегетаризмъ, когото последователите му го зематъ като идеалъ за човеческия животъ и източникъ на сѣ какво добро, за този режимъ, който изхвърга сѣ каква произходяща отъ животното царство храна, като млѣко, яйца, масло и сирене.

Предварително нека забелѣжимъ че единъ умерителенъ вегетаризмъ, който позволява употрѣблението на тѣзи хранителни нѣща и забравява сжвръшено месаната храна, не заслужва името *вегетаризмъ*, понеже той позволява храна, която е произхождение

отъ животните. Този е режима, когото доброволно ние приемаме, още по-вече, че едно голѣмо число отъ населението, особено по селата, не ѣде почти месо, но се храни съ млѣко, сирене, яйца и съ разни растителни нѣща; при сичко туй, то се намира твърдѣ добръ, е здраво и кораво, и полага единъ доволно голѣмъ трудъ въ работене, което е достатъчно да ни потвърди, че месоѣдството, що Либихъ подкрепя и проповѣда, не е безъ друго необходимо за човека, то може съвършено да се изключи отъ да бѣде като подкрепителенъ режимъ.

Ние сме противни на изключителния вегетаризмъ, когото считаме като противоестественъ; противни сме още и на месоѣдството, по начина на Либиха, което вреди здравнето; потвърждаваме и разгласяваме смесения режимъ, който, отистина, не заслужа името вегетаризмъ, понеже той може да се земе като *всеѣдство* (omnivorisme).

Апостолите на вѣрлиа вегетаризмъ даватъ такава една довѣренность като че е непогрѣшима; доводите и причините, които тѣ ни даватъ, са безъ никаква голѣма стойность за да потвърдятъ и оправдаятъ изключителния този вегетаризмъ; тѣй тѣ не могатъ да ни увѣрятъ че човека, споредъ анатомията на тѣлесните си части, е билъ първобитно плододѣецъ както маймуните, които живѣятъ по дърветата и които Дарвинъ ни представлява като наши прадѣди; тѣ не могатъ още да ни докажатъ че това е станало чрезъ едно развращение или изменение на вкуса, дѣто човекъ е достигналъ да се храни съ месото на животните, което изначало имъ било отвратително.

Освенъ това, потвърдението, че човекъ е естествено плододѣецъ като маймуната, почива вѣрху твърдѣ слаби основи, които ние земаме за лъжливи. Човекъ е по-добръ единъ всеѣдецъ, като мечката. Даже маймуните, които се считатъ като плододѣци, произволно ѣдатъ месо когато намѣрятъ; тѣ съ удо-

волствие їдатъ безъ най-малкото отвращение яйцата на птиците, глистите, вїсениците, брїмбарите, и прч.; това което тї не щїха да направятъ вїроятнo, ако тїзи хранителни нїща бїха противни на тїхната натура или имъ бїха отвратителни. Въ езерата и въ блатистите мїста на островите Ява и Суматра маймуните ловятъ съ опашките си раки; последните, чрезъ щипалките си, се залавятъ за опашката на маймуната, която изкуственно ги зема и їде охотно.

Като нїма подобни животни маймуните взаимно се пощатъ и си їдатъ бїлхите и вїшките, които тїхните тїла произвеждатъ. Ако тїхния инстинктъ не имъ позволяваше една подобна храна, тї нїмаше да се вдаватъ въ подобенъ ловъ.

Тїзи нїща потвърждаватъ че маймуната не е абсолютно плодоедецъ, че инстинкта ѝ понїкога я тика да се спуща и кїмъ една храна отъ животните и че, като човека, тя е много или малко всеїдецъ, ако и тропиците да ѝ даватъ изобилна храна отъ разни видове плодове; тїй щото, тї не са никакъ принудени отъ единъ голїмъ гладъ да искатъ да задоволятъ своите нужди.

Съ изклїучение на тревопасните, нїма други животни, които да са изклїучително вегетаристи било между четвереногите, било между двуногите. Даже и тревопасните, вїурїки своите три стомаха и своите дїлги черва, могатъ безъ никакво затруднение да привикнатъ да бїдатъ месоїдци, както се случва на северната страна на Норвегия, дїто зимї, когато не се намира никакъ растителна храна, хората си хранятъ кравите съ сухи или кадени риби.

Человекъ е опредїленъ отъ провидението да населява сичката земя, отъ полїусите до екватора, да живїе въ нея и да я обработва; въ това отношение Творителя чудесно я организиралъ и направилъ полезна. Человешката натура и сїставъ са сїобразни съ това назначение, тїй щото той може да живїе навредъ, тїй подъ тропиците и екватора

както и въ най студените мѣста на полюсите, понеже сичката земя и това което е по нейната повърхностъ, сичките сили и всичко това което тя произвежда, му принадлежи споредъ волята на провидението*).

Той е приетъ въ всичките климати и успѣва по сичката земя; навредъ дѣто земята му доставя облѣкло и една храна отъ каквото свойство и да е тя.

Не е също за маймуната която живѣе въ тропическите мѣста и на която живота е ограниченъ въ тѣзи мѣста, които произвеждатъ достаточна плодове за прехранване, при единъ климатъ който ѝ подобава. Това е още едно доказателство което потвърждава, че човекъ не е произхождение отъ маймуната, както Дарвинъ иска да докаже. Дѣйствително, ако това бѣше тѣй, то човекъ, както прадѣдо му маймуната, щѣше да бѣде ограниченъ подъ тропиците дѣто щѣше да живѣе голъ, съ или безъ никакво естествено облѣкло, понеже по тѣзи мѣста никакво облѣкло не е нужно, както го потвърждаватъ обичаите на арабите и на народите които живѣятъ по тропиците.

*) Битие IX. 1 плодете се, умножавайте се и изпълнете земята — На 2: ще бѣдете страхъ и трепетъ надъ всичките животни по земята, надъ всичките птици по небото, надъ всичко що се движи по земята и надъ всички риби въ морето: всички са предадени въ рѣцете ви. — И Битие 1. 28..... напълнете и обладайте земята.—Сетиѣ още Битие IX, 3. Всичко, що се движи и що носи животъ, ще ви служи за храна: давамъ ви всичко това, както зелената трева.

Споредъ горѣказаните, човекъ е опредѣленъ съ Сътворителя да е всеѣдецъ а не плодоѣдецъ.

Сравни тоже: 1 царѣ, XVII, 6. Гарваните му носѣха (на Илия) хлѣбъ и месо сутрина и вечеръ, и вода пиѣше отъ пороя.

И Левитски XI. Законъ върху чистите и нечисти животни. На конецъ, Евангелието отъ Матея (111, 4), дѣто е казано, че Кръстителъ Иванъ се хранѣлъ въ пустинята съ скакалци и съ дивъ медъ (растителна храна!); следователно той е билъ всеѣдецъ. Никждѣ въ Библията вегетаризма не е разгласенъ, ни препорѣчанъ; самъ Христосъ, който ни е даденъ като примѣръ въ всичко, бѣше толкова вегетариетъ колкото и Иванъ Кръстителъ. Абсолютния вегетаризмъ не е следователно никакъ основанъ върху божественния поредѣкъ, както претендиратъ партизаните на този режимъ.

Разумѣва се, следователно, че човекъ, споредъ волята на Творителя, трѣбва да прекарва живота си по сичката земя и да влада сичко това което тя обема; той не може да бжде освенъ всеѣдецъ а не само плодѣдецъ, тревоѣдецъ, както поучаватъ и претендиратъ партизаните на вѣрлиа вегетаризмъ; друго-яче, човекъ, както и маймуната, не биха могли да живѣятъ освенъ въ тропическите мѣста, които само имъ даватъ една достаточна растителна храна, отъ което трѣбаше да запоследва, щото другите части на земята да не бждатъ населени.

Следователно, като човекъ може да си достави храната безъ трудъ и старание, той ще прекарва, както маймуната, единъ животъ безполезенъ и сж-вѣршено животински; въ случай че нѣма да има нужда и отъ облѣкло, той нѣма да има грижа и за най малкото умствено развитие, и ще остане като животно, въ строгата смисълъ на думата, безъ най-малката божественна искра, и нѣма да може да из-пжлне участта, която провидението му е начертало. Вѣрлиа вегетаризмъ, следователно, е въ противоре-чие съ божественния пореджъ както и съ свѣщен-ните списания.

Въ по-студените мѣста, дѣто човека се е на-миралъ, трѣбвало изначало той да се е хранилъ съ такава храна каквато тѣзи мѣста му се произвежда-ли, значи лова и риболовството. По необходимостъ той е станалъ почти изклѣчително месоѣдецъ, както са още до днесъ жителите на полѣусите.

Освенъ подъ тропиците, дѣто се нахожда доста-точно количество отъ хранителни овоцѣа, които мо-же да се ѣдатъ тжй както си са, човекъ, въ умѣ-рените климатически мѣста, и на всѣкъждѣ другждѣ, дѣто не се нахожда достаточна количество отъ рас-тителна храна е билъ принуденъ да прибѣгне къмъ храна и отъ животното царство. Следователно чело-векъ не е никакъ тревоѣдецъ или плодѣдецъ и не може да живѣе само отъ растителни нѣща.

По сетнѣ, когато е началъ патриархалния номаденъ животъ, човекъ е опитомилъ едно число отъ тревопасни животни, като ги е подвѣлъ на стадо и водѣлъ на паша отъ мѣсто на мѣсто, както са до днесъ чергарите. Тогива той е живѣлъ отъ стадото си, отъ добитѣците които е колѣлъ, както и отъ тѣхното млѣко, масло и сирене.

Отъ като се остановиха номадите по плодородните долини, начинава земледѣлческия животъ, периодъ въ когото човекъ се е нагърбилъ да обработва земята за да му произведе растителна храна, отъ която той се нуждаше; тогива той стана всеѣдецъ.

Когато земледѣлието се е усжвѣршенствувало колко-годѣ и начало да се произвежда пшеница и зеленчукъ, човекъ се застоя на едно мѣсто и стана тревоѣдецъ.

Изнамирането на огъня и употреблението на варението допустнаха на човека да се храни съ житните произведения, съ разни овоща, съ зеленчукъ и корени; тѣй той можа да се възползува за прехраната си отъ произведениата на умерения земенъ поясъ. Отъ нужда месото и яйцата се ѣдѣха безъ да бѣдатъ уварени, което не бѣше едно и сѣщо за дивите овоща, ябълки, круши, прч., които са много стипчави и кисели.

Само човекъ по тропиците остава плодоѣдецъ; при сичко туй както за маймуната, това плодоѣдство е размесено и омекчено малко и съ месяна храна; така щото човекъ и по тѣзи страни е всеѣдецъ.

Освенъ това ние не знаеме кои са мѣстата, които са били лѣулката на человечеството, дѣ човекъ се е породилъ и дѣ той е живѣлъ изначало; ние не знаеме ако той изначало е билъ заселенъ по тропиците или по умѣрените земни пояси; следователно ние не знаеме още ако изначало той е билъ месоѣдецъ, всеѣдецъ ли и плодоѣдецъ. Рая, тѣй както ни го описва Мойсей, книга I, глава II, стихъ 8 и нататжкъ, не може да се земе тѣй както е буквално; то не е

история, а чисто и просто една алегория. Човекъ, по храната, не може да се постави и сравни съ маймуната. Освенъ това, ние трѣбва да забелѣжимъ, че въ древните Израилтени животните жертвоприношения стоѣха на първо мѣсто и се почитаха по-вече отъ растителните.

Вѣрваше се, че животните жертвоприношения са били по приатни на Бога отъ колкото растителните, както ни го потвърждаватъ жертвоприношенията на Каина и на Авела. И свѣщенниците (левитите) предсѣдателствуваха тѣзи жертви и живѣеха отъ приходите на храма; тѣ следователно ѣдѣха месо, съ изключение на кръвта и маста.

Вегетаристите са излѣгани дѣто претендиратъ, че плодоѣдците народи имали по-благородни и по-добри черти, по-сладжкъ и по-кротакъ характеръ отъ месоѣдните, които имали по-прости и по-груби черти (*). Изобилствуватъ доказателства на противното; този, който иска да се обеди, нека прочете разказа на Ципеянското възстание въ Английските въ Индия мѣста, дѣто това поколение, което се храни изключително съ растителна храна (само оризъ), дѣто тѣзи Индийци, които се считаха за меки, приатни и неенергични, надминаха въ вѣрлостта си Англичаните, които са по-вече месоѣдци.

Презрението, което тѣ иматъ за жената, вѣрлостта, съ която тѣ употребяватъ вдовиците, не свидѣлствуватъ никакъ въ тѣхна полза; напротивъ, тѣ потвърждаватъ, че тѣзи народи нѣматъ благороденъ характеръ, човещина, състрадателностъ и любовъ за ближния си. Забелѣжаваме същото нѣщо въ Кинезите дѣто долната рѣка се храни по-вечето съ растителна храна.

(*) Англичаните, които се хранятъ по-вече съ месо, минуватъ за най-хубави и най-благородни въ Европа, коли Ирландците, който се хранятъ по-вечето съ растителна храна (картофи), са далечъ отъ да иматъ тая слава.

Тѣзи хора намѣсто да бждатъ добри, великодуш-ни и сжстрадателни, тѣ се отличаватъ по-вече чрезъ егоизма си и чрезъ строгостта си. Сжщото се срѣща въ народите на јужна Европа, които, ако и да се хранятъ по-вечето съ растителна храна, не са ни при-атни, ни лишени отъ страсти. Наконецъ, дивите на-родности, които се хранятъ съ растителна храна, се отличаватъ по сжщите недостатъци.

Упознато е освенъ това, че маймуните, които са изкліучително плодѣдци, са изобщо лукави, умразни, размирници. Още чрезъ отвратителната си грозота, чрезъ сжвжршената си безполезностъ и ненаситностъ, тѣ представляватъ карикатурата на единъ недѣ-ланъ, упоритъ и никакжвъ човекъ. Това е едно свидетелство, че плодѣдството не умекчава никакъ правите, даже въ животните.

Да говоримъ по-вече вжрху това, трѣба да оти-демъ много далечъ. Този, който иска да се увѣри въ истината на тѣзи пѣща, нека прочете мисионерските разкази, описаниата на пжтниците, историата и ще види, че вегетаристите грѣшатъ сжвжршенно въ това което претендиратъ.

Народностите, които се нахождатъ по полуусите, Лапландите, Самоѣдите, Ескимосите и други, са чи-сто месоѣдци, понеже земята която иматъ не може да се работи и е неплодородна. Е, добрѣ! сяки пж-тешественици са сжгласни, че тѣзи народности са повече отъ едно тихо естество, отъ единъ благово-лителенъ и мекъ характеръ. Това потвжрдява, че месоѣдството не води хората къмъ необразованностъ и скотство, както искатъ да кажатъ фанатиците ве-гетаристи.

Северните жители въ Япония, които са ловчии и рибари и които не познаватъ земледѣлието, са ме-соѣдци въ пжлната смисълъ на думата; при всичко туй, единъ мисионеринъ, който е живѣлъ между тѣхъ съ години, ги описва че са хора чрезвычайно добри и симпатични.

Освенъ това, ще прибавя едно неоспоримо нѣщо, което се отнася до Канибалите. Тѣзи човекоѣдци, даже тѣзи които живѣятъ подъ тропиците, като на-примѣръ жителите по островите Фиджи и други ос-трови които се нахождатъ кѣмъ южната страна на морето, иматъ на разположението си изобилно както овоциа, тѣй и други разни за ѣдене растения. Тѣ са станали човекоѣдци единствено по-причина, че сичкитѣ потрѣбни и за ѣдене животни, т. е. тѣзи които даватъ млѣко и яйца, не съществуватъ по тѣхните острови; тѣ, за да си доставатъ тая храна отъ месо, която естествения инстинктъ имъ налага, прибѣгватъ кѣмъ войни и ставатъ ловчии на хора. До такава степенъ месната храна почива върху една вродена нужда въ човека, или върху инстинкта, ако е по-добрѣ да се каже.

Когато мисионерите вкараха животни, които да-ватъ млѣко или произвеждатъ храна (особно свинята) по тѣзи човекоѣдски мѣста, човекоѣдството мал-ко по малко изчезна, понеже хранителната нужда отъ месо бѣше вече удовлетворена у тѣхъ.

Следователно, вижда се, че когато вегетаристи-те претендиратъ, че човекъ е съществено плодо-ѣдецъ и че естествено той е принуденъ да живѣе вегетарически, тѣ извършватъ това безъ никаква основа.

Отъ друга страна, не възможно е да се докаже, че хората, които са подложени подъ една строга рас-тителна храна, са по силни, по-корави и по-здрави, както претендиратъ вегетаристите, отъ тѣзи които са месоѣдци, т. е. които употребяватъ умѣренно ме-сото и избѣгватъ злоупотрѣблението на алкооличес-ките питиета.

По начало вегетаристите се въздържатъ отъ ал-коолическите питиета, даже ги избѣгватъ съвършен-но, дѣто може да се заклучи, че ползата, която тѣ отдаватъ по-вече на вегетаризма, е следствие не на него, а на алкоолизма, когото тѣ избѣгватъ строго.

Дѣйствително, хора които следватъ да ѣдатъ сѣкакво, т. е. които са всеѣдци, умѣрени и вѣздържатели, се радватъ на едно добро здравие и на една голѣма жизнена сила; коги не малко случая знаеме, дѣто безъ сжмѣние са пострадали тѣзи, които се са хранили само съ растителна храна; тѣй щото тѣ бѣха принудени да оставатъ този режимъ, и, безъ да приематъ месоѣдството по начина на Либиха, да прибѣгнатъ къмъ този режимъ, който е смесенъ или отъ свойството на всеѣдството, за да си поправятъ здравieto. Не може сжщо да се докаже че вегетаристите живѣятъ по-вече, отъ колкото всеѣдците.

Знае се че въ Русиа православните говѣятъ четиридесетъ дена подъ едно най-строга вѣздържане; тѣ не ѣдатъ нищо, което е произхождение отъ животните ни млѣко, ни масло, ни сирене, ни яйца, и са изложени изклѣчително на една растителна храна. Но по-вечето изъ между тѣхъ сградатъ отъ този режимъ, по причина на недостаточната храна, и съ нетѣрпение чакатъ като кога да отговѣятъ за да добиатъ силите си.

Както казахме неке, всеѣдството е режима, който подобава най-добрѣ за човека; за това, вѣпрѣки теориите поставени отъ Либиха на слава, ние препорѣчаме едно умѣрено употрѣбление на месото, което, взето въ голѣмо количество, може да повреди здравieto. Месото е едно много усилителна и лесно-смила телна храна, но, премного взето, то е вредително; то сгорѣцѣва крѣвта и произвежда не добри влаги за здравieto.

Да ѣде нѣкой четри пѣтя въ день месо, както правятъ Англичаните и тѣзи които искатъ да ги подѣржатъ, с—съ изклѣчение може би на английския климатъ — единъ режимъ нескоденъ и вредителенъ за климата на нашите мѣста, а особено за тропическите мѣста, за които единъ режимъ, но не изклѣчителенъ, отъ растителна храна, е най-скодния.

Англичаните по едно предубеждение считатъ живота си, както и месоѣдниа си режимъ, като най-добри, безъ да държатъ сметка че последния трѣба да се намали въ рѣзни та други климати, че той не трѣба да бѣде единъ и сѣщъ въ Англия и въ Индия. Месоѣдството и многото употребление на алкоола правятъ голѣми изстреблениа между англичаните въ Индия; почти всички се заврѣщатъ въ Англия заразени, много или малко, отъ болки въ черния дробъ. Холандийците отъ Ява, които, напротивъ, живѣятъ както туземците, т. е. следватъ единъ режимъ по-вечето растителенъ, живѣятъ добръ и изтрайватъ по-вече дълго време.

Растителния изклѣучителенъ режимъ ние го оставяме на фанатиците, на тѣзи, които се нахождатъ добръ или мислятъ че се намиратъ добръ; при сичко туй, вжирѣки тѣхното потвърждение, ние подкрепяме, че този режимъ е противоестественъ и противъ политическата економиа.

Дѣйствително, какво ще се случаше, моля ви, ако изклѣучителния растителенъ режимъ станѣше общъ до толкова, щото всѣкъ да употреблява него?

Ако не трѣбаше веќе да ѣдемъ месо, за какво ще ни бѣдатъ стадата отъ крави, волове и овци?— За млѣкото ли имъ? Но вегетаристите крайно осжждатъ употреблението, както на млѣкото, тѣй и на сиренето, на маслото, на яйцата и на всѣкаква храна, която произхожда отъ животните.

За вълната ли ще отгледваме овците? Но крайните вегетаристи избѣгватъ употреблението и вжирѣки теориата на Яжжра, апостола на вълнените дрехи. Още, ако селенина нѣма да може веќе да одържа животните си за да произвеждатъ млѣко и месо, отъ дѣ той ще земе необходимиа торъ за да натори нивята си, които ще му произведатъ житата, зеленчуците и разните необходими вещи относително до растителната храна? Или той трѣба да храни говедата си само за тора, дѣто да може да наторява нивята си

за да произвежда една растителна храна, която да бжде достаточна за плодоѣдците? Тогива, какво ще ни заслужатъ нашите добитѣци и нашите ливади?

Ще отхранваме животните само за кожата ли имъ? Ще се колатъ животните за кожата само, необходима за фабрикацията на обработени кожи; колкото за тѣхните трупове ще ги заравяме ли въ земята за да гниатъ и се топятъ? Но тогива, какво ще стане земледѣлието? И защо ще ходимъ на ловъ, когато той ще бжде забраненъ да се ѣде? Защо ще риболовстваме като нѣма да ѣдемъ ни риби, ни раки, ни миди, ни стриди? За какво ще имаме кокошки, пилета и други гадове, като нѣма да ѣдемъ яйца? Не може да си помисли нѣкой като какъвъ резултатъ ще има подобенъ единъ режимъ; негодните и вредни следствия, които ще докара единъ подобенъ абсолютенъ вегетаризмъ.

Нѣколкото размишления, които изрекѡхме, са сжвѣршено достаточни да докажатъ като какво ще стане земледѣлието ако началото на изкліучителна вегетаризмъ се приемѣше навредъ. Явно е, че този режимъ е невѣзможно да се приспособи, че той е едно несбмислено нѣщо, една аномалия. При сичко туй, подъ едно условие, той може да бжде полезенъ на нѣкои хора, на които употрѣблението на месото не подобава, на слабите тѣлосложения, които се излагатъ чрезъ месоѣдството.

Но тѣзи са изкліучение отъ правилото; не може да се мисли че вегетаризма трѣба да бжде препорѣченъ на сички като най-добъръ. Още, узнато, е че много хора не са намиратъ добръ отъ зеленчуците и отъ овощиата; следователно, тѣзи са принудени да следватъ единъ смесенъ режимъ като се хранятъ съ брашвени нѣща, съ млѣко, яйца и месо. На тѣзи последните вегетаризма не подобава. Човекъ не е направенъ за подобенъ единъ режимъ, той по-добръ се намира да бжде всеѣдецъ.

Всекъ трѣба да си присвои този режимъ, който

подобава по-добър на неговото естество и на неговото тѣлосложение; единъ се намира по-добър съ вегетаризма; другъ по-добър като въобще; на конецъ другъ предпочита месоѣдството. Ще бѣде лудостъ да иска нѣкой да наложи единъ и същъ режимъ за сичките, както претендиратъ фанатиците вегетаристи.

При сичко туй, като лѣкарство, ние препорѣчваме вегетаризма за едно по-дълго или по-късо време; сифилитиците, напимѣръ, които може да бѣдатъ повредени отъ меркуриализма, се намиратъ по-добър да се въздържатъ отъ месо, което е за тѣхъ една отрова, чрезъ която ставатъ по-злѣ.

Но едно лѣчение не може да се продължава съ години; растителния режимъ е едно много добро лѣчително средство, и като такова, то не трѣба да се продължава вѣнъ отъ извѣстни предѣли. При сичко туй, ако вегетаризма е можалъ да извърше нѣкои лѣчения, то има случаи дѣто употреблението на месото трѣбва да се предпочете и препорѣча. (*)

Ето що пише докторъ Х. Ренсъ въ своето сѣчинение „Естественната лѣчителна метода“ върху растителния режимъ:

„Разположението на цѣлиа човечески смилателенъ апаратъ, кѣтните му, кучешки и предни зѣби, сглобението на челюстите му, простиа му стомахъ, червата му, които са на дѣлжина между тѣзи на месоѣдците и плодѣдците, сичко това показва достатъчно, че човекъ е направенъ за една смесена храна, за всеѣдството. (**)

„Още. хранителната химия и смилателната фи-

(*) Много нѣкти сме забелѣжили, че дѣтца, на които не се е давало месо, отслабватъ и закъсняватъ да порастнатъ; но щомъ имъ се опредѣли да ѣдатъ месо, тѣ въ малко време изменяватъ образа си: порастватъ, силата и здравето имъ си дохождатъ на мѣсто. Виждали сме тоже тревоѣдци да страдатъ отъ режима си, и щомъ го изменятъ въ месоѣдство, да станатъ по-добър. Когато се касае за хранене и за диета, трѣба да се специализира, а не да се прави общо нѣщо. Единъ и същъ режимъ не може да бѣде безразлично за сички подобенъ.

(**) Ето доказателства, които уборватъ потвърдениата на вегетарическите апостоли, и които доказватъ тѣхното невежество.

зиология присъединени съ многочисленните опити на обикновения животъ, показватъ безосновенъ вегетарниа режимъ.

„Този режимъ (вегетарниа) ако неможемъ да го препоръчаме на нѣкои, които са добръ въ здравието си, то не претендираме, че той не може да бѣде полезенъ въ нѣкои органически смѣщения. Напротивъ, този режимъ е превъзходенъ за много кървавите хора, за тѣзи които страдатъ отъ болести на сърцето, отъ ревматически, нервически болести и отъ катероидни на плодородните органи; но, даже въ този случай, той не трѣба да бѣде освенъ времененъ; щомъ болниа подобрѣе, не ще направи злѣ малко по малко да се уцѣти кѣмъ една смесена храна.“

Следуиущето извлѣчение, което заемамъ отъ една германска публикация, ще даде още повече тежестъ на потвърдениата ми:

„За да бѣде нѣкой вегетаристъ, трѣба преди всичко да има единъ добъръ стомахъ и черва които дѣйствуватъ добръ, понеже една изклѣчителна растителна храна претоварва пищеварителниа каналъ, и изисква отъ него значителни усилия отъ колкото тѣзи, които изисква една смесена храна.

Растителните нѣща обематъ, отистина, бѣлтжка, важно вещество въ нашата храна, но той се нахожда подъ една форма не тѣй лесно смилателна, лесно уподобителна, както се случва въ храната която произхожда отъ животните.

Свѣтото писание ни учи че Адамова синъ Авелъ билъ овчаръ, а Каинъ билъ земледѣлецъ. Каинъ принесе жертва на Бога земни овоща; Авелъ, отъ своя страна, принесе едно животно отъ пхвирождените въ своето стадо. Каинъ бѣше единъ вегетаристъ, Авелъ напротивъ, бѣше месоѣдецъ; при сичко туй жертвата на Авела се ареса повече на Бога отъ колкото тѣзи на Каина.

Каинъ вегетариста се ареса по-малко на Бога отъ колкото Авелъ, който, ако и да бѣше месоѣдецъ, бѣше съ характеръ по-приятенъ, което е доста забелѣжително.

Каинъ, вегетариста, бѣше пхрвиа убиецъ, пхрвиа братоубиецъ!

Тая история опровергава потвърдениата на вегетаристите фанатици които претендиратъ че тѣхната система правѣла по-приятенъ и по-благороденъ характера. Споредъ тѣхната теория, Каинъ трѣбваше да бѣде по-добъръ отъ Авела, което случката не показва.

Человеческото тѣло може да намѣри бѣлтжка, който му е нуженъ, или въ нѣкои растителни нѣща (бѣлъ бобъ и лахутъ), или въ месото; при сичко туй, този който е произхождение отъ едно растително вещество се попива по-мѣтно и въ по-малко количество. Освенъ това, пищеварителния каналъ белполезно се претоварва съ голѣмо едно количество отъ растения, отъ които трѣба да извлѣче необходимите хранителни начала, понеже много елементи които се намиждатъ въ растениата не са никакъ употребителни, и не служатъ освенъ да продължатъ и да затруднятъ смилането; нѣщо което всѣкъ не може да претърпи.

При сичко туй, ние припознаваме свободно че хора които са имали една много хранителна храна, или които водатъ единъ животъ сѣдящъ, нѣма да направятъ злѣ, ако за нѣколко време напуснатъ месото и се похранатъ съ растителни нѣща. Тѣй тѣ ще дадатъ на пищеварителния каналъ, който е обрѣгналъ отъ тая твърдѣ силна и много лесносмилателна храна, единъ новъ преобразенъ потокъ.

Освенъ това, месото, което произхожда отъ трѣвоѣдци животни, обема сѣщите начала както самите растения, само че месните сѣщества се намиратъ подъ едно положение по-средоточно и подъ една форма много по лесноуподобителна. Месото, следователно, не е друго нѣщо освенъ растението преобразено, и разликата между двѣте е твърдѣ малка. Колкото за месото, което е произхождение отъ животни месоѣдци, повечето се отбѣгва, понеже като е много оживотворено, ни вдъхва отвращение.

Храната на по-горните сѣщества, животни и чловеци, произхожда направо или косвенно отъ растениата, понеже минералите, камъните и земята не могатъ да заслужатъ като храна на животните и на хората. Животните ѣдатъ трева, растения и корени, отъ които човекъ не може да се храни, и ги преобрѣщатъ въ млѣко и въ месо, които човекъ мо-

же да си уподоби. Защо противопологаме една система противъ друга, както правятъ фанатиците отъ растителния режимъ, когато този, който сѣди беспристрастно, не намира абсолютно никаква противоположность между двата режима?

Ако творителя бѣше направилъ човека вегетариетъ ние нѣмаше да намѣримъ въ Свѣщените писания отломките, които показахме отъ първата Мойсѣева книга; и, освенъ това, човекъ щѣше да намѣри по сичката земя, както и въ поліусите, една достаточна растителна храна; това което не се случва.

Следователно, като въ заклѣчение, нека си останемъ подъ режима на всеѣдството, като се предпазваме да злоупотребяваме съ месото.

ДОРЛИШЕМСКИА СОМНАМБУЛЪ

Прочитае въ в. Stamboul, подъ заглавие „чужди сѣдилища“, следуиущето:

Саверенското сѣдилище се занимава по настоящемъ съ единъ сомнамбулически въпросъ, който възбужда единъ твърдъ значителенъ интересъ.

Касае се за единъ лѣчителъ подъ название „Шлоферъ отъ Дорлишемъ“, то е спящия отъ Дорлишемъ, който се е прочулъ. Собственното му име е Іостъ. Беденъ пивачъ на дрѣхи, той на 1867 заминава за Парижъ, безъ да притежава нищо друго освенъ едно първоначално учение и нѣколко повятта отъ кроежи, заети отъ масторите които се намираха въ Дорлишемъ и въ Молшемъ, сѣседенъ градъ.

Въ Парижъ той посещаваше обществата които се занимаваха съ магнетизма и се указа като пръвъ сомнамбулъ. Даже докторъ Дежарденъ го е поканилъ да остане всекога при него за да му служи като медиумъ по магнетическите опити. Подиръ войната Іостъ се завръща въ Елзасъ и си гужда на ума да тури магнетическите си способности въ дѣйствиe;

тѣй той се установява като сомнамбулъ въ своето родно село и начинава да лѣкува по специалността си.

„Ясновидния“ за малко време се прочу и прослави тѣй, дѣто не се забави да привлѣче вниманието на лѣкарите, както и на професорите отъ Стразбургския университетъ, на които нетърпимо бѣше станало вече това негово сжперничество.

Спящия отъ Дорлишемъ начала да се преследва и хули че беззаконно вършилъ медицинското звание. Но затрудненната които му се напасѣха, не послужиха освенъ да увеличатъ неговата слава, и да го накаратъ да се снабди съ единъ лѣкаръ, който да подписва рецептите му.

За малко време болни надодоха отъ разни мѣста на Европа въ това малко село Дорлишемъ, даже и отъ Америка. Бедния пивачъ за малко време си построи една добра къща, и като гледаше даромъ бедните болни, раздаваше спечеленото на тѣзи които страдаха.

Отъ четиридесетъ до петдесетъ болни ежедневно чакаха да получатъ неговата помощъ.

Юстъ стана страшенъ сжперникъ на медицинския факултетъ, който, като не можеше да го преследва веќе, че върше медицината незаконно, набедиха го, че той мамѣлъ и крадѣлъ хората. Паркета прие този начинъ на обвинение, споредъ когото „спящия“ не спѣлъ, но се приструвалъ за да привлѣче хората.

Подъ този начинъ на обвинение, Юстъ се намѣри за виновенъ и трѣбваше да се представи въ сѣдилището, както той самъ, тѣй и лѣкаря, който подписваше рецептите му, както и племянницата му която го приспиваше.

По-вече отъ педесетъ свидетели изъ Франция и Прусиа се намираха по тѣзи работа отъ кѣмъ страната на сомнамбула. Противъ виновния прокурора имаше около двадесетъ болни, които, като не

сж можли да се излѣкуватъ, казваха че Юстъ е шарлатанинъ.

Защитниците на сомнамбула, които бѣха на число двойни, го славѣха и го благодарѣха за дѣто сдобили здравieto си чрезъ него.

Между свидетелите се нахождаше и генералъ-лейтенантъ Бергманъ, управителя на Стразбургъ. Генерала бѣше доволенъ смѣтенъ отъ случая, при сичките почести които сѣдилището му отдаваше, както обяви че той отишелъ при сомнамбула отъ лиубопитство. Той мисли че това е присторвня и лѣжа. По туй обвинение можаша да се появатъ още много свидетели отъ всичките кръгове на Стразбургъ, особено госпожи; но сѣдилището поиска да избѣгне смѣщенiето което тѣ можаша да почувствуватъ като изповѣдатъ публично своята вѣра за човекъ, който, освенъ туй, се преследва и за вина противъ нравите.

Свидетелите, които бѣха призовани, принадлежаха на сичките класове въ обществото: адвокати, доктори отъ разни познания, тѣрговци; сички бѣха ходили при сомнамбула, отъ които мнозина го хвалѣха!

Сѣдиите съ предсѣдателя си, които, нагледъ, бѣха много чужди за магнетическите нѣща, пожелаха щото виновния да се магнетиса тамъ отъ племянницата си. При всичко туй никому не дойде на ума да опита въ този случай медицинските просвѣтителни способности на Юста.

Професорите отъ университета, които бѣха призвани за експерти, се ограничиха да обявятъ че виновника е добръ магнетисанъ, безъ обаче да открива на вѣнъ свѣрхестественните си сили, които той притежаваше.

При сичко туй, трудно е да си сѣстави нѣкой едно ясно мнѣние вѣрху този страненъ случай, и противните мнѣния, издадени отъ компетентни съ авторитетъ лица, не са още отъ естество да обяснятъ притворство ли е това, или дѣйствително ясновидство.

Докторъ Бернаимъ изъ Нанси и професора Форелъ изъ Цюрихъ са за това странно дѣло; коги Страсбургските клиници казватъ, че Юстъ е единъ лжеецъ, който търси да се обогати отъ довѣрието на публиката.

При второто разглеждане бѣше назначено да се изпитатъ експертите и да се изслушатъ сѣдебните прецирни. Публиката бѣше многочисленна; имаше много жени, нѣколко попа, множество засѣдатели и нѣколко главни офицери изъ гарнизона. Единъ отъ последните тѣзи, майоръ вонъ Клостервалдъ, който се интересуваше много отъ магнетическите нѣща, бѣше дошелъ да сжобщи на защитниците да разкажатъ на сѣдниците единъ случай, който той е ималъ случая да потвърди самъ.

Тая случка произведе едно голѣмо впечатление, и когато майора излѣзе да я разкаже, публиката, която бѣше омаяна отъ този магнетически въпросъ за свръхестественното, чакаше съ нетърпение да я чуе.

Майора разказва, че, като се намиралъ единъ день при единъ свой приятель, професоръ отъ Зито (Саксъ), тамъ той видѣлъ една млада селченка, която се магнетисвала отъ казания професоръ. Последния този казва на майора ако обича да я попита нѣщо. Майора си спомня да я попита за единъ отъ своите приятели, полковникъ въ Магдебургъ, чиито име и адресъ той сжобщи на лѣкаря. Младата жена, която не знаѣше даже Магдебургъ, незабавно му описа подробно апартамента съ сичките нѣща които се нахождаха вътрѣ; подиръ това тя описа сичкия персонелъ отъ когото фамилиата на полковника се състоѣше. Полковника въ това време бѣше боленъ и жената разузна болестта, като забелѣжи признаци каквито самъ майора не познаваше съвѣршено. Тѣзи подробности, при сичко туй, бѣха истински, както се засвидетелствува подиръ три дни, като се възвърна въ Магдебургъ майора.

Подиръ тая възбудителна случка, както защит-

ниците, тѣй и експертите, начнаха да привеждатъ примѣри отъ разни списатели. Тѣй щото присъствуиущите сѣкашъ се намираха въ преподаването на единъ магнетически куръ, въ когото разните мнѣния се кръстосваха. Въпрѣска не бѣше освенъ върху телепатията, ипнотизма, каталепсията, самовнушението, внушението и нервическите болести. Експертите отъ Стразбургския университетъ обявяваха за единъ отъ най-новите авторитетни хора, по тозъ предмѣтъ, Шарко; другите, които бѣха отъ школата на Нанси, бѣха защитниците. Препирнята бѣше ужасна и отъ двѣте страни; слушателите, както и самите сѣдии, стоѣха като оплашени за дѣто разговора изцѣло ставаше по тайните на невидимия свѣтъ.

Обвинителите експерти, членове отъ Стразбургския медицински факултетъ, излагаха, че Іостъ, който приемаше болни отъ сутрина до мръкнало, освенъ въ недѣля и понеделникъ, не можеше да изтрае на този отъ години режимъ, ако той бѣше подъ единъ истински магнетически сжнь; отъ което и заключаваха, че той не билъ ясновидецъ, а присторникъ който мамѣлъ хората. Тѣ разсѣждаваха тѣй пристрастно, като че бѣха присвоили ролята на прокурора. Тѣ не искаха да проумѣятъ сичките ипнотически явления, при сичко че Шарко, когото тѣ поставѣха като единъ отъ най-авторитетните лица на деня по тозъ предмѣтъ, не припознава дарбата „втори погледъ“. Колкото за авторитета на Г. Бернайма, когото защитната страна посачѣше, тѣ го считаха като второстепененъ. При сичко туй, препирнята върху тая точка остава нерешена по причина че главатаря на Нанската школа отказалъ да се яви преда германското сѣдилище.

Подиръ една дълга препирня върху втория погледъ отъ страна на професора Нопена, Іостъ, ако и да се докачаше, стоѣше сжвършено хладнокрѣвенъ безъ да покаже знакъ на удобрение или на отрицание, или пакъ лицето му да се измени нѣкакъ си:

той се показаше съвсѣмъ чуждъ на това което се случваше. Само честото му мигане показваше неговото недобро вътрѣшно положение. Публиката не можеше да се спре отъ да не забелѣже, при това хладнокрѣвно стоеение, страстта която експертите отъ факултета пламенно развиваха.

Какво да кажемъ за свидетелите на които Стразбургските лѣкари не припознаваха излѣчението отъ Юста?

Единъ старъ лѣкаръ изъ Фрибургъ, експертъ отъ страна на защитата, поиска да отговори на укорите които факултета изсипваше върху сомнамбулите. Изгоненъ изъ Баденското велико княжество подиръ 1848, той обиколилъ свѣта и е достигналъ да стане днесъ единъ апостолъ по религиата на тайните науки.

Той ни говори за Египтяните, за Мезмера, за новите спирити и споредъ него само сомнамбулизма ще извлѣче медицинската наука изъ ветхите навици на материализма!

Отъ този часъ препирните станаха нетърпимо продължителни. При призванието на единъ свидетель отъ страна на експертите и на защитната страна, членовете отъ факултета изчленяваха тѣй разните патологически случаи дадени за оправдание отъ свидетелите, дѣто произвеждаха негодувание отъ страна на публиката. Отъ една страна свидетелите се насжърбяваха отъ подобни пристрастни изисквания, отъ друга, — публиката съ нетърпение чакаше да види края на странната тая работа. Тѣй сѣжи гледаше кога прокурора ще начне своите изследвания.

Адвокатина Шотъ изъ Шотенштайнъ, като доказа, че отъ хилядите болни, които са ходили при спящия, никой нѣма подадено прошение да се оплаква отъ него и че преследването, което сѣдилището му прави, става по настояването на медицинския съветъ, постара се да докаже, че отъ страна на виновния не може да има ни притворство ни пжкъ шарлатанизмъ.

Юстъ, каза той, даваше консултации въ еднъ сомнамбулическо положение, и бѣше увѣренъ, че той виж-

даше страданията отъ които болните страдаха, като се поставѣше въ сжобщение съ тѣхъ. Следователно, защитника искаше оправданието на Іоста, както и на неговите двама другари, които се бедѣха за сж-участници.

При сичко че Іостъ, както се види, е истински сомнамбулъ; при сичко, че, както се указва, той е вършилъ сичко това съ силата на дарбата, съ която природата го е надарила; при сичко туй, ние не трѣба да забравяме, че, въ епохата въ която се нахождаме, справедливостта е тамъ, дѣто е силата.

Тжй, чрезъ влианието на медицинския факултетъ, види се, Іостъ се отсѣди за измама и нравственно престѣпление на една година и 4 месеца затворъ, и на 900 марки глоба; доктора Гросъ на 325 марки; жената Волфъ на 105 марки.

ЕДНА БЕЗКРАЙНО МАЛКА ДОЗА

между двама сгодени

отъ

Жиорннъ П.* *

преведе отъ Френски

Д-ръ *.*

Истината върви и върви
постоянно.

Бонне.

дѣйствиущи лица:

Діувалъ, Докторъ на медицината и професоръ въ Факултета.

Арманда Діувалова, негова дщеря.

Албертъ Діумуленъ, младъ лѣкаръ, Омеопатъ.

Деларошъ	Доктори на медицината.
Вердіонъ	
Лакруа	

Единъ слуга.

Сцената става въ Парижъ.

Дѣйствие първо.

Кабинетъ на Д-ръ Діуваль.—Врата на дѣсно и врата на джното.
—На лѣво отъ вратата на джното: библиотека; предъ нея—писалищенъ
столъ.—На дѣсно соба; до собата едно канапе.

СЦЕНА I.

Діуваль, сѣдналъ на канапето, *Албертъ Діумуленъ*, —
на единъ фотіойлъ близо до него.

Діуваль

Съ голѣма тѣга ви гледахъ, Алберте, да напу-
щате лѣчителния способъ на нашите учители и да
се присъединявате къмъ партизаните на Ханемана
и на Тессиера. Азъ всекога сжмъ ви обичалъ; вий
бѣхте интелигентенъ, способенъ да придобиете една
славна кариера и, при това, вий знаѣхте моя проектъ!

Албертъ

Вашия проектъ..... това обещание..... но то е ра-
достта на моя животъ! Да не би да сжмъ прогрес-
шилъ отъ деня въ.....

Діуваль

Тогава вий бѣхте въ праваа пѣть.

Албертъ

Ако сжмъ се отклонилъ отъ отжикавия пѣть.....

Діуваль

Отжпквания пѣть е онзи на Хипократа, на Га-
лиена и на всичките знаменити мъже въ лѣчително-
то изкуство.

Албертъ

Вжпреки своите свѣтила, той ми се видѣ теменъ.
Но да говоримъ безъ въ преносна смисълъ: когато
ми се представи лѣчителния способъ на Ханемана
съ своята дѣйствителностъ, своята безопасностъ и
съ своята простота, азъ напуцахъ училището сжвжр-
шенно измаменъ и обезкураженъ; азъ не намѣрихъ
въ учението на нашите факултети, освенъ забжрка-
ностъ и противоречие.

Діуваль

Млади человече, вий се вжоружавате отъ все сжрдце противъ вашата майка.

Албертъ

Азъ не схмъ ни най-малко непризнателенъ. Факултета, който вий наричате моя майка, ме научи достатъчно анатомиата и химиата, средніо паталогията; колкото за физиологията, азъ я намѣрихъ материалистка и безбожница, а лѣчителното изкуство ми се видѣ скептично (недовѣрчиво).

Діуваль

И вий мислите че ще направите нѣщо по-добро?

Албертъ

Поне, вий, омеопатите, имаме въ лѣкуването единъ законъ, една бусола (компасъ).

Діуваль

Да ли хубаво откритие, вашия законъ на *подобните*, извѣстенъ отъ преди 24 века!

Албертъ

Дѣйствително, Хипократъ, Сиденамъ, Парацелсъ, Арно, діо Вилніовъ и много други гении бѣха сжзрѣли този великъ законъ, но той остана за тѣхъ като мжртва буква. На Ханемана принадлежи, дѣто го постави за общо правило, и неговата лѣкарствена система*), отъ половина векъ насамъ, е, най-голѣмото благодарѣние на науката.

Діуваль

Вашата лѣкарствена система! Единъ купъ отъ симптоми, повече или по малко несжзрзани. За да се разбере дѣйствието само на едно отъ вашите лѣкарства, трѣбва да имашъ памѣтта на Пикъ де ла Мирандолъ!

*) Матеръ Медикаль — систематично излагане свойствата на лѣкарствата.

Албертъ

Истина е, че нейното изучаване изисква дълги и мъчни занятия, но живота на нашите братя не заслужава ли, щото ний да се помъчимъ малко? Бж-дете увърени, Докторе, че много лѣкари щѣха да бждатъ омеопати, ако това бѣше по-лесно и ако тѣ смѣяха.

Диувалъ

Ако смѣяха?

Албертъ

Въ настояще време се изисква силата на единъ рѣджкъ характеръ за да джрзнешъ на това, което не е официално. Ний знаеме твжрдѣ добрѣ че факултетите и академиите ни считатъ за париа*) че нашите сжбратиа ни обвиняватъ въ шарлатанизмъ, въ измама, и че най-милостивите ни пращатъ въ Шарантонъ**).

Диувалъ

Азъ ви имамъ за утописти. Алберто, вѣрвате ли искрено въ дѣйствието на вашите безкрайно малки дози!

Албертъ

Изменяваме вжпроса, докторе. Не трѣбва да смесваме вжпроса за дозите съ този на закона, който управлява нашия лѣчителенъ способъ.

Лѣкаря може да си служи съ голѣми дози и да бжде омеопатъ. Колкото за мене, азъ употребявамъ обикновенно разложениата наречени безкрайно малки.

Диувалъ

До нейдѣ бихъ разбралъ единъ лѣчителенъ способъ основанъ вжрху вашия законъ на *подобните*; по това, което не мога подъ никакъжвъ начинъ да приема, е дѣйствието на вашите лѣкарства, толкова и толкова пжти разложени!

*) Най долгията каста въ Индиа.

**) Лудница.

Албертъ

При това, господине, нѣма нищо по-убедително отъ фактите. Ний живѣемъ въ единъ векъ, казва Г-нъ Гизо, въ който логиката на фактите трѣбва да бѣде, въ умственния пореджкъ, силата, въ която трѣбва да вѣрваме. Ако прочее азъ приемамъ дѣйствието на 30-то и даже на 100-то разложение, то е, че всѣки день ги виждамъ да дѣйствуватъ.

Диуваль

Азъ мисля, Господине Алберте, че въображение-то на вашите болни и природата извѣршватъ често лѣчения, които вий отдавате на вашите зрѣнца. Осенъ това, вий чухте наскоро Г-да сенаторите Диума и Диупенъ да пресѣждатъ предъ цѣлия Сенатъ, вашите разложени лѣкарства.

Албертъ

Споредъ моето мнѣние, сенаторите са некомпетентни по медицината и тѣ го доказаха.

Тѣзи Господа победиха ханемановата доктрина съ аргументи хиляди пѣти вѣтхрничави. Като искаха всичко да докажатъ, тѣ паднаха въ глупости и азъ, удостовѣрявамъ, че по-голѣмата частъ отъ фактите, върху които тѣ се основаваха, са съвършено лъжливи. Мисля, че сенаторите трѣбва да бѣдатъ подобрѣ уведомени, когато говорятъ предъ една цѣла нация и въ името на интересите на народите!

Диуваль

Укротете вашите свѣщенни увлѣчения! Тѣзи Г-да приематъ само това, което видятъ, и тѣхните увеличителни стѣкла не можаха да имъ покажатъ лѣкарственната есенция въ вашите зрѣнца.

Албертъ

Извинете! Тѣ могатъ да я намѣрятъ даже и въ нашите 9-ни разложения. Но, позволете ми да ви попитамъ, ако съ своите увеличителни стѣкла тѣзи се-

натори—химиисти са видѣли и съ своите рѣцѣ са пипали онзи отровителенъ ядъ, който ний наричаме холера? *)

Понеже са нѣмали възможность да го извръшатъ то трѣбва, за да бѣдатъ последователни сами въ себе си, да отрекатъ и дѣйствиата на този ужасенъ бичъ, който опустоши нашата Франция; тѣ трѣбва, въ присѣйствието на хилядите жертви, да отрекатъ смъртта! Признайте, че това ще бѣде глупаво!

СЦЕНА II.

Сжщите и *Арманда*, която влиза презъ вратата на джното съ една чаша чай и я поставя върху собата близо до баща си.

Арманда

Извинете..... мислѣхъ че сте самъ, тате.

Албертъ

Богъ ви праща на моя помощъ, Госпожице.

Арманда

Азъ, да ви помогна, Господине Алберте!

Албертъ

Предстои ми да победа дѣйствието на една безкрайно малка доза и вий. по-добрѣ отъ мене, ще можете да намѣрите противоядието.

Арманда

Охъ! една безкрайно малка доза не може да умори.

Албертъ

Ако тя не дѣйствова върху сжрдцето!

Арманда

Върху сжрдцето!.... (на страна) Разбирамъ.

Диувалъ нетърпеливо.

(на страна) Да свжршимъ съ него. (На Арманда, като ѝ подава чашата съ чая). Чая ми изтиналъ, азъ го обичамъ горѣщъ.

*) Тогава холерните микроби не бѣха открити; днесъ, при всичко това, тѣхната микроскопичность говори въ полза на *безкрайно малките*.

Арманда, (взима чапата и катата излиза). —

Богъ да ви вдъхнови, Господине Алберте! Осенъ това, баща ми е тукъ, за да ви успокои; азъ сжмъ го слушала често да казва че вашите зрънца не повреждали. (излиза).

СЦЕНА III.

Диувалъ, Албертъ

Диувалъ

По-вече отъ истина е, Господине Алберте, че тжъзи безкрайно малка доза е едно непреодолимо препятствие между васъ и моята дщѣря. Моето решение е непоколебимо. Размислете!

Албертъ (става).

Вжможно ли е да погине по този начинъ едно щастливо бжджще! Не, Господине Диувале. Авъ очаквамъ всичко отъ вашата честностъ и справедливостъ. Имамъ упование на Бога, защото сжмъ толкова искренно християнинъ, колкото и искренно партизанинъ на новиа лечителенъ способъ и не се сжмнѣвамъ, че истината, на която сжмъ бранителъ, ще ви се представи единъ день, както и на мене, за една неоспорима истина. (излиза)

СЦЕНА IV.

Диувалъ, (самъ, разхожда се развжлнуванъ).

Той е съ добръ характеръ и човека е доста тжченъ за да ми препоржчи доктрината (следъ малко мжлчание). Ти си щастливъ, млади человече.... Ти си не зависимъ... Тжй сжщо и азъ, ако бѣхъ на 25 години, щѣхъ да изуча Ханемана.... Защо прочее му приписвамъ за престжпление това, което прави неговата слава?... Той бѣше сжздаденъ за щастieto на моята дщѣря... Гордостта ще бжде ли по-силна отъ моята лѹбовъ!.... Армандо, Армандо, ако ти ме обичашъ, вишъ... и разбери положението на твоя злачестъ баща. Да те сжединя съ Алберта е за мене

да се отреча отъ цѣло едно минало, да се откажа отъ славата; да изгубя катедрата си въ факултета; да пропадна отъ общественното уважение; да се смразя съ най-драгите си приятели.... О свободо, ти си само една гола дума! Азъ съмъ прочее осѣденъ да умра приврзанъ о оковите на роба!

Единъ слуга, извѣстява:

Докторъ Деларошъ!

ОЦѢНА Г.

Диувалъ и Деларошъ.

Деларошъ

Кажете ми, стари приятелю, продължавате ли още да приемате Г-нъ Диумулена? Азъ го срѣцнахъ, като излазѣше отъ васъ.

Диувалъ

Азъ току що го изпроводиохъ; но знаете ли, че той ми се вижда убеденъ и че размишлява добръ върху своето дѣло?

Деларошъ

Какво дѣло?

Диувалъ

Неговата медицинска доктрина.

Деларошъ

съ отрицание.

И вий ли! Превъзходния лѣкаръ, гордостта на нашия Факултетъ, вий слушате тѣзи предвзети (halluciné)! Той е убеденъ, както и билерина, който продава своите балсами. Тѣ знаятъ че ще се намѣрятъ всѣкога хаплювци да ги слушатъ.

Диувалъ

При това числото на хаплювците и на билерите се увеличава всѣки день и вижте, че самото наше правителство имъ дава поддръжка. Въ столицата и по-главните градове, тѣ създаватъ съ решение омеопатически курсове и нашите клиенти ги приематъ за истински.

Деларошъ

Успокоете се. Нашите Факултети и нашите Академии са всемогъщи. Тѣ сжставляватъ монополъ и ще сжумѣятъ да поставятъ една преграда на тѣзи наводняюща вълна! Освенъ това, туй пристрастие за бистра водича е една мода и то ще мине както нея.

Діуваль

При това признайте, че тѣзи мода, която трае отъ половина векъ насамъ, е една упорита мода.

Деларошъ

Казвамъ ви, че това е Беноатонова прическа (коафіуръ).

Діуваль

Толковъ по-добрѣ, азъ се боѣхъ да не бждеше игленна пушка.

Деларошъ

Драги ми Діувале, трѣбва да знаеме да се уважаваме; челоуечеството разчита на вашиа здравъ разумъ. Но да дойда на целта за моята визита. Азъ ви познавамъ много добрѣ, щото сжмъ увѣренъ, че нѣма да приемете за зетъ единъ раздавачъ на зржнца, и азъ сжмъ заджлженъ да ви представа единъ младъ момжкъ, пжленъ съ достоинства, натжпканъ съ сто хиляди франка. Той е Господинъ Конрадъ, младъ докторъ, награденъ съ много лореати (премии) отъ нашиа Факултетъ. Ще видите, че той ще се хареса на Арманда.

Діуваль

Това именно остава да се узнае.

Деларошъ

Всичко зависи отъ васъ: дѣвойката нѣма 20 години и тя ще направи това, коетс вий поискате.

Діуваль

Нека се надѣваме.

Деларошъ става и се здрависва съ Діувала.

До виждане докторе... Но виждате ми се болнавъ?

Діувалъ

Отъ нѣколко дни, чувствавамъ главата си уморена.

Деларошъ

Поставете единъ синапизмъ и си починете. Бжрзамъ да ида при болните си.

Край на първото дѣйствиe.

ДѢЙСТВИЕ ВТОРО

Малжкъ салонъ въ къщата на Господинъ Діувала.

СЦЕНА I.

Деларошъ, правъ; *Лакруа* и *Вердіонъ* сѣднали; *Албертъ Діу-муленъ* правъ, близо до собата, на нѣколко крачки отъ другите лѣкари, които изглеждатъ като да не обръщатъ никакъ внимание на него.

Деларошъ

И вий, както мене, констатирахте, Господа, че нашиа лѹбезенъ сѣбратъ има мозжчна апоплексия (дамла). Да се повтаря джрзостно кржвопускането е последніото средство, което трѣбва да се опита въ този отчаянъ случай.

Лакруа

Позволете ми едно вжзражение, Господине Деларошъ: вий извржшихте два пжтя кржвопускането безъ други резултатъ, освенъ да докарате болния въ джлбокъ несжзнателенъ сжнъ (кома). Колкото за мене, азъ не бихъ се усмелилъ да го повтора.

Вердіонъ

Присжединявамъ се къмъ вашето мнѣние, Господине Лакруа.

Деларошъ

Тогава какво ще правите? Азъ употрѣбихъ безъ никаква сполука и ревулсивите*)

*) Отвлѣкајущи средства: якии и др.

Лакруа

Азъ ще се придржамъ о синапизмите и ще чакамъ търпеливо.

Деларошъ

Ще очаквате смъртта!

Лакруа

По-добръ е да я очаквамъ, отъ колкото да я дамъ.

Деларошъ на Алберта съ иронически тонъ.

Какъ мисли за този случай омеопатиата, Господине Диумуленъ?

Албертъ

По-вече отъ положително е, Господа, че никой лѣкаръ на свѣта не ще може да обещае да възврати здравиято на Г-на Диувала; при това, струва ми се, че лѣчителния способъ ни поднася още нѣколко средства.

Деларошъ

Безъ съмнѣние, Ханемановия лѣчителенъ способъ.

Албертъ

Вий го казахте, Господине.

Деларошъ

И какви зрѣнца?

Албертъ

Зрѣнца съ опиумъ (афшонъ).

Деларошъ

Опиумъ! Но тогава дайте го въ голѣма доза и ще избавите нашия нещастенъ пациентъ отъ мъченията на агониата.

Албертъ

Моята съвестъ ме задължава да уважавамъ агониата на моите болни и азъ ще дамъ на Г-на Диувалъ опиумъ отъ 12-о разложение.

Деларошъ съ професорски тонъ.

12-о разложение или хладна водица, хладна водица или експектаивна медицина; всичко това е за мене, едно и също нѣщо!

Албертъ

Господа, нито му е времето, нито му е мѣстото да разсѣждаваме тукъ за подобни въпроси. Позволете ми да дѣйствувамъ, защото всѣка минута отнася едно безценно време.

(*Лакруа и Вердионъ ставатъ*)

Лакруа

Охъ! Господине, вий ми се виждате много увѣренъ на себе си, тѣй щото неможемъ друго, освенъ да ви оставимъ свободно поле за дѣйствие.

Албертъ

Признайте поне че сте изтопили вашите средства.

Деларошъ

Ще сѣдимъ и за вашите, Господине.

(*Лакруа, Деларошъ и Вердионъ излизатъ*).

СЦЕНА II.

Албертъ, самъ.

Щѣли да сѣдятъ за моите средства! За да възтѣжжествуваме, ний, горките омеопати, трѣбва да правимъ чудеса! Трѣбва да имаме двадесетъ пѣтя право. (Разхожда се развжлнуванъ). Трѣбва да сжживяваме умираиущите, на които са отиѣли, чрезъ тѣхните кржвопускания и пиявици, всѣка жизненна енергия, всѣка сила за реакция!.... Само тогасъ обржщатъ очи кжмъ насъ! Само тогазъ, съ една прикрита радостъ, тѣ ни отстжпватъ своите болни, понеже са увѣрени че всичката отговорностъ ще тежи само върху насъ... Боже мой, успокоете вжлнуванието на сжрдцето ми!... Азъ ще имамъ упование.... азъ ще се надѣвамъ..... Упование, надѣжда... Ахъ! Да ли не ще бжде вече твърдѣ кжсно? Не вреди, азъ трѣбва да дѣйствувамъ (издржква звжнеца). Подчинявамъ се на гласа на моята сжвестъ, на гласа на обичта и на любовта.

(Влиза единъ слуга).

Албертъ

Бърже, една чаша и малко вода. (а из вѣз)
(Албертъ следъ малко размисливане). Общо дълнокръвие,
пулсъ бавенъ, тупкане на *темпоралните* (слѣпото о-
ко) артерии, коматозенъ сънъ, конвулсивни движе-
ния.—Опиумъ. Да, това е!

СЦЕНА III.

Албертъ и Арманда, която носи една чаша и вода.

Арманда *разплакана.*

Господине Алберте.... баща ми.... гдѣ са онези
Господа.... какво казаха? Имате ли надѣжда?

Албертъ

Куражъ, Госпожице Армандо! Богъ ще ни по-
могне. (Отваря своята джобна аптечка, изсипва нѣколко зрънца въ ча-
шата и я напълва съ вода).

Арманда

Това ли е всичко!... Но, Алберте, касае се за баща ми!

Албертъ

Не е ли тоже и мой? Незабавно, давайте по ед-
на лъжица на всеки двадесетъ минути; при това и
азъ самъ ще му давамъ; нѣма да се отдѣля отъ Го-
сподина Диувала.

Арманда

Боже мой! Боже мой! избавете баща ми.

Край на 2-о дѣйствие.

ДѢЙСТВИЕ ТРЕТО

Малкия салонъ на Г-на Диувала. Соба на джното, врата на дѣсно,
въ средата една масичка, натрупана съ книги и вѣстници.

СЦЕНА I.

Диувалъ; въ пощна роба сѣди близо до собата; *Арманда*
при масичката, чете ръкописи, които крие въ една книга.

Диувалъ

Чети съ високъ гласъ, щерко моя, то ще ме раз-
влѣчава.

Арманда смѣтена, стара да вземе единъ вѣстникъ отъ масичката.
Да ви чета ли вашия вѣстникъ, тате?

Діуваль

Не, мое лѣубезно чедо, чети ми това, което ти четѣше.

Арманда

(На страна) Какво да правя? Баща ми не знае още че Албертъ го избави; най-послѣ, трѣбва да има една развѣска. (Чете високо). И до гдѣ ще достигнемъ, велики Боже, ако ний отхвърляме всичко това, което не можемъ да разберемъ! При това, тѣй постѣпватъ множество хора, които се осмеляватъ да отричатъ единъ постояненъ фактъ, единъ фактъ, който са повтаря всѣки день само за това, защото не могатъ да си го обяснятъ. Вий, които отричате дѣйствието на безкрайно-малките дози, позволете да ви представя една страница отъ Негово Преосвѣщенство Гомъ, върху *безконечно малките*:

„Каква сила въ тѣзи средства, нагледъ толкозъ малки!

„Тѣзи сила е таквазъ, щото азъ виждамъ отъ тукъ, всичките манипулатори на материата, всичките учители на уравниенето, да се подсмиватъ на нашето лековѣрие, като ни слушатъ да отдаваме на *безконечно-малките* извънредни дѣйствиа и, споредъ тѣхъ, непропорционални съ причината, която ги произвежда. Отъ седемнадесетъ века насамъ, тѣ повтарятъ едно и сѣщо нѣщо, понеже тѣхното племе е старо. Тертіулиенъ имъ отговарѣше: *Вий не сте честити въ вашите възражения. Вий се тласкувате въ двѣте най-неоспорими свойства на Бога: простотата и силата. Не е ли характерния знакъ на една велика сила да произведешъ голѣми дѣйствиа съ малко средства? Простота въ причината и изобилие въ резултата е печата на Божественното дѣло*“

„И послѣ, не виждатъ че самата материя, за която се ласкаятъ че владѣятъ всичките тайни, ни да-

ва въ изобилие оръжия за да ги биешъ. Нейната история може да се нарече: история на малките причини, производящи голѣми дѣйствиа“.

„Какво по мъжинко отъ барута? И това малко количество прахъ, понѣкога оничтожава най-голѣмите полкове, понѣкога разбива на части най-якитестени“.

„Какво по-мъжинко отъ бусолата? И това малко парченце отъ магнетизирано желѣзо произвежда всичките чудеса въ съвременното мореплаване и свързва, по между имъ, всичките народи на земята“.

„Какво по-мъжинко отъ тѣзи стъклени парченца наречени телескопи? И съ тѣзи трошливи инструменти човекъ проследява безмѣрността на небесата, пречита тѣхните глобуси, измѣрва тѣхния обемъ и описва тѣхните пѣтища“.

„Какво да казваме още? Какво по-мъжинко отъ парата? И тѣзи нѣколко капки вода разширени движатъ грамадни маси и ги занасятъ на далечъ съ бързината на птицата“.

„Какво по-мъжинко отъ електриката? И тѣзи неуловима искра оничтожава всичките пространства и дава на човека единъ видъ вездесѣщност“.

„Какво по-мъжинко отъ една муха? И въ тѣзи муха какво по-мъжинко отъ нейното жили или отъ нейната зурла? И въ това жили, какво по-мъжинко отъ капчицата отрова, която тя процежда? И тѣзи несмъртелна капчица убива, въ нѣколко часа, най-якия човекъ. И вий отричате на Бога това, което признавате на една муха! Ако безконечно-малките могатъ да убиватъ, защо тѣ да не могатъ да изцѣрватъ, както въ нравственния строй, тѣй и въ физическия?“

„Въ случаите на епидемии, тайната е още по-голѣма. Какъ тѣй неусетливи и неуловими атоми могатъ въ нѣколко недѣли да изтрѣбватъ села, да унищожатъ градове и да опустошатъ цѣли области?“

„Да преминемъ на други редъ явления: какво по-безсилно отъ думата? малко вѣнкашенъ вѣздухъ,

раздвиженъ отъ този, който излиза изъ устите ми. И въ този въздухъ, станалъ посредникъ на човеческата мисълъ, каква ужасна сила! Ето ни на бойното поле на Маренго, на Аустерлицъ или на Москва. Неизчислими маси хора са събрани, но стоятъ не подвижни. Изведнѣжъ, малко въздухъ, излѣзалъ изъ устата на Наполеона, образува думата: *Напредъ!* При раздвижението на този въздухъ, който ударя ушите имъ, тѣзи съ хиляди хора се спущатъ едни върху други, земята се разтреперва, кръвта протича като рѣка, планини отъ умрѣли покриватъ земята, една империя е спечелена или изгубена.

„И Богъ не ще може да предаде на съществата, които прониква съ словото си, дарбата да произвеждатъ дѣйствиа още по-удивителни!“

Но азъ обичамъ да го повтарямъ: че безкрайно-малките дози не съставляватъ ни най-малко чудния законъ на подобните, който ми се струва, да е единъ отъ най-великите общи закони, които управляватъ физическите и моралните сили....

Диувалъ заинтересувано.

Какво е заглавието на тѣзи книга?

Арманда

„Изследвания върху единъ великъ законъ“. (преджлава да чете). Той е мисълта на Бога създателъ, на Бога спасителъ. Когато Богъ създава човека, той го прави по своето подобие; когато го изкупва, той се уподобява на него. Салския Свѣти Франсоа нарича този законъ: закона на любовта. По-нататѣжъ ще имамъ случая да цитирамъ Тертиулиена, Св. Иванъ Златоуста и други велики гении, които чудесно развиха тѣзи велики и чудесни сили. (Арманда изпуща единъ листъ отъ ръкописъ; Тияъ Диувалъ го взема. Арманда продължава да чете).

Да, чудесни законе, законе пжленъ съ безпредѣлно изобилие, безконечно благодѣяние на божественната благодать, ти си вдѣхновителя на великите дѣла, ти си притяжението, което движи звѣздите, ти

си свойството, което съставлява тѣлата, ти си симпатната, която създава любовта, ти си милостинята която съединява хората и въ медицината ти си омега-тията.

Діувалъ

Кой е автора на това съчинение?

Арманда

Познайте почерка, тате! Вий имате на ржка единъ ржкописенъ листъ отъ този интересенъ трудъ, който не е още напечатанъ.

Діувалъ разглежда ржкописа.

Но това е Албертъ!

Единъ слуга извѣстява

Господинъ докторъ Деларошъ.

СЦЕНА II.

Горните и Деларошъ

Діувалъ, като му подава ржка.

Ехъ пристигнахте най-послѣ!... съ какво нетърпение ви очаквахъ!

Деларошъ

Вече на крака! Вий злоупотрѣблявате съ силите си!

Діувалъ

Като съ васъ човекъ никой вече не се страхува отъ смъртта! Вий ме спасихте, любезни ми Делароше

Деларошъ

Кржвопусканията, наистина....

Діувалъ

Кржвопусканията щѣха да ме уморятъ, ви казвамъ.... Но кажете ми, кой е този божественъ лѣкъ?

Деларошъ

Вий имате здраво тѣлосложение и природата....

Діуваль

Недѣйте се толкова унизява! Да не говоримъ за баба природа, азъ я знаа за неспособна да извършва подобни възкръсявания. Въ моето сдървено положение, азъ усетихъ много добрѣ дѣйствието на лѣка, който ми дадохте. Отъ първата лъжица, единъ приатенъ потъ замѣсти ненаситната трѣска. Малко по малко, азъ усещахъ да ми се възвръща живота и, следъ 24 часа, азъ придобихъ напълно употреблението на моите умственни способности и парализиата изчезна.

Деларошъ

Ревулсивите може би....

Діуваль

Наистина, Господине, вѣрвамъ че искате да пазите въ тайна вашия лѣкъ.

Единъ слуга, извѣстява

Господинъ докторъ Діумуленъ.

СЦЕНА III.

Горните и Албертъ

Албертъ, като се доближава до Г. Діувала.
Сжрадвамъ ви.

Діуваль като показва на Г. Делароша.
Трѣбва да сжрадвате Господина.

Деларошъ на страна.

За кой дяволъ дойдохъ азъ тука!

Діуваль на Алберта.

Вашите зрънца извържватъ ли подобни изцѣрявания, Г-не Алберте?

Албертъ

Може би.

Діуваль

Какъ тѣй може би! Немѣсте получавали подобни резултати!

Албертъ

Много пъти.

Диуваль

Но вий не знаете въ какво положение бѣхъ азъ, преди три дни?

Албертъ

Азъ преминахъ него день при васъ, Господине Диуваль.

Арманда

Албертъ ви избави, тате.

Албертъ

Богъ благослови моите усилия!

Арманда

Богъ благослови омеопатиата.

Деларошъ на страна

Ако си тръгнѣхъ?

Диуваль смаянъ на Делароша.

Но обяснете ми прочее?

Деларошъ

Азъ не зная.

Албертъ на Делароша

Отъ него време се изминаха само три дни и вий трѣбва да си спомняте, Господине, че вий и вашите сжбратя, следъ като употрѣбихте кржвопускащата, ревулсивите и синапизмите, обявихте положението на нашиа лубезенъ болникъ за отчаяно. Тогава, като взѣхъ на себе си отговорността за лѣкуването, дадохъ ви Господине Диувале, зрънца съ опиумъ отъ 12-о разложение.

Деларошъ смѣтенъ

Не зная какво сте извършили.

Диуваль, очуденъ като става.

Възможно ли е... азъ, който мислѣхъ... по това е сжнъ... победенъ сжмъ... не, не, азъ тжржеству, вамъ. (съ достоинство). Може би да ви очудва, Господа-

едно нѣщо, именно: моето малко очудване! Господи-
не Алберте, отъ вашето самопожертвование, отъ ва-
шата наука и отъ вашата доктрина, азъ не очаквахъ
нѣщо малко. Изповѣдвамъ го, за моя срамъ, че трѣб-
ваше единъ фактъ, който би се докосналъ лично до
мене, за да ми дадѣше сила да изповѣдамъ, че азъ
затварѣхъ очи предъ свѣтлината, че азъ, безъ да я
познавамъ, воювахъ противъ една доктрина, която
знаѣхъ че има основа. Самолубието, страха отъ кри-
тиката, вкорѣнелия навикъ, предразсѣждка и, защо
да не го изповѣдамъ, мързела за нови изучавания, за-
държаха до днешенъ день връзъ моите устни варо-
бена истината. И, прокламирамъ го открито, тѣзи
сжщите мотиви колкото и да са долни и ничтожни,
са началото и причината на нападениата отъ страна
на Факултетите, Академиите и на едно голѣмо чис-
ло лѣкари.... Но имайте упование, млади чловеचे....
да имаме упование.... Оставете, оставете потока на
страстите да бие скалата на истината. Истината, как-
то и Богъ, може да чака; както него, тя е отбелѣ-
жила въ едно по-вече или по-малко близко бждѣще
своя часъ на тжржествование и този часъ не ще се
забави да удари. Да, азъ виждамъ вече облаците да
изчезватъ, предразсѣждците да се срутватъ, гласа на
злословието да се смлчава; виждамъ омеопатиата
да царува, като царица въ изкуството на лѣкуване-
то; щастливии са тѣзи, на които самопожертвованиято
ще ускори идването на този честитъ день! Отъ се-
га нататкъ, азъ съмъ отъ вашите; признателенъ
защитникъ и джрзостенъ бранителъ на вашата докт-
рина, азъ ви посвѣщавамъ отъ днесъ всичките сили
на своята интелигентностъ, всичката енергия на сжрд-
цето си; ще воювамъ безъ почивка, и до последния
часъ на живота си, ако потрѣба, противъ това гнус-
но сжзаклятие на мжлчанието, сплетено отъ нашите
сжбратиа, противъ Хансмана и неговото дѣло. И пжр-
вия ударъ, който ще му нанесе, ще бжде съ орж-
жието, кое вий ще ми дадете. Позволете ми, млади

ми приателію, да приема отъ купела пжрворожденото на вапата интеллигентностъ: азъ ще бжда издателя на книгата, която ще печатате и отъ която нашата Арманда ми прочете една чудесна страница.... Ліубезни ми Делароше, обещавамъ ви отъ нея два екземпляра.

Деларошъ смжнѣва

Благодаря, благодаря, очите ми отслабватъ отъ день на день и не мога да чета вече, освенъ съ голѣма *мжжа*.

Діувалъ на Алберта

Приателію мой, не се заемамъ да ви благодаря, вий сте мой и утрѣ джщера ми ще бжде ваша сжпруга.

Албертъ като взема ржката на Арманда.

Правите ме най-щастливиа между хората.

Арманда на страна

Благодаря ви, Беже мой.

К Р А Й.

Р А З Н И.

Папата е приелъ въ Ватикана знаменития баварски попъ, докторъ Кнаипшъ. Ний се сжмѣваме въ този добжръ попъ, на когото сигурността въ лѣкуването е припозната, да е що годѣ медиумъ. Единствения сжветъ когото Кнаипшъ е далъ на свѣтия—Баща, споредъ Verité, е билъ да употрѣбява понѣкогапъ разтривания съ джрвено масло и да пие смесъ отъ медъ и вино, което е, види се, превжзходно за старците.

По едно чудно сжвпадение, въ сжщия день, когато той е давалъ този сжветъ на папата, последния челъ въ една стара хроника, че императоръ Агрипа, следъ като прекаралъ стотѣхъ си години, обявявалъ на тѣзи, които са го питали за джлгожителността му, че той всѣкога употрѣбявалъ, като подкрепителни, разтривания съ джрвено масло и питиета съ смесъ отъ медъ.